

LUNDS
UNIVERSITET

Samtal med barn med kommunikationssvårigheter – svårigheter och möjligheter

Kommunikationskarnvalen 2012
pernille.holck@med.lu.se

Pragmatik

- Användandet av språklig och icke-språklig förmåga i kommunikativt syfte (Perkins 2005)
- Användning av språk i socialt samspel

Men också...

- De sociala och kognitiva förmågor som krävs för att använda språket på ett lämpligt sätt
- Betydelseaspekter som inte framgår av det språkliga uttrycket, t.ex. underförstådd betydelse och bildspråk

Pragmatiska problem vid...

- Afasi
- Aspergers syndrom
- Autism
- Demens
- Down's syndrom
- Frontallobsskador
- Fokala hjärnskador
- Grav språkstörning
- Hörselnedsättning
- Hydrocephalus
- Inlärningssvårigheter
- Högersidiga hjärnskador
- Schizofreni

Typiska symtom

- Att barnet gör *abrupta ämnesbyten*
- Att det förekommer s.k. *ämnesglidning*, dvs. att samtalet till synes okontrollerat driver iväg
- Att barnet *bryter samtalsregler*, t.ex. börjar prata utan 'varsel', vägrar att svara
- Att barnets tal är påfallande *långgrandigt* eller *övertydligt*, dvs. barnet talar om sådant som är självklart för samtalspartnern

Forts symtom

- Att barnet *underförstår* för mycket, tar för mycket för givet
- Att barnet inte märker att samtalspartnern missförstår
- Att barnet inte klarar av att reda ut missförstånd

(Nettelblatt, kommande bok hösten 2012)

Förklaringsmodeller till PP

- Bearbetningsproblem
- Störning i mentaliseringsförmåga eller "theory of mind"
- Otillräckliga tillfällen till social inlärning
- Bristfällig förmåga att undertrycka irrelevant information

(Bishop 1997)

Men också...

- Kognitiva svårigheter
- Problem med språkförståelsen
- Språkstrukturella aspekter (fonologi och grammatik)

Det "idealiska" samtalet

- Jämförbar social, begåvningsmässig och utbildningsmässig bakgrund
- Jämn fördelning av initiativ (som inte utgörs av mestadels frågor) och responser
- Talarens initiativ är icke-begärande

Forts

- Talarna ger företrädesvis expanderande responser
- Jämn fördelning av talarutrymmet
- Inväntande av sin tur
- Båda tar ett kommunikativt ansvar
- Anknytning till centrala aspekter på samtalsämnet

(Linell & Gustavsson, 1987)

Makt och dominans

(Allwood, Linell)

- Vuxna dominerar över barn
- Kunskap är makt
- *Möjligheten* att utöva makt

Manifestationer av makt

- Feedback
- Markörer som "OK", "bra" osv.
- Överlappningar
- Ställa många frågor
- Styra valet av ämne
- Prata mycket

Interventionsstudie

- Sjukgymnaster och logopedier jämfördes under intervention med åtta barn med cerebral pares
- Stora likheter mellan grupperna
- Tendens till att logopederna ställde fler frågor och att sjukgymnasterna pratade mer

Forts

- Sjukgymnasterna kunde ägna sig åt vardagligt småprat samtidigt som de utförde sin intervention
- För sjukgymnasterna är inte barnets kommunikativa svårigheter i fokus, vilket kan leda till att barnet lättare kan ägna sig åt avslappnat småprat

(Holck, Dahlgren Sandberg & Nettelbladt 2009)

Till sist!

- Analysera det egna sättet att samtala och att förhålla sig till barnet!
- Ge barnet relevanta utmaningar!

